
This item was submitted to [Loughborough's Research Repository](#) by the author.
Items in Figshare are protected by copyright, with all rights reserved, unless otherwise indicated.

1NT17_mp3_Our Story_Oral Histories of Women from Turkey

PLEASE CITE THE PUBLISHED VERSION

LICENCE

CC BY-NC-ND 4.0

REPOSITORY RECORD

Türkmen, Nuray. 2021. "1nt17_mp3_our Story_oral Histories of Women from Turkey". Loughborough University. <https://doi.org/10.17028/rd.lboro.14134769.v1>.

İzmir’de doğdum, 73’lüyüm. Karşıyaka’da doğdum yer olarak, yani İzmir gecekondı kentiydi zaten benim o zamanlar. Ailem hani gecekondudaydı. Valla ben İzmir’de doğdum ama ablam, Erzurumluyuz biz, Erzurum’da doğdu. Onlar herhalde 70’lerde mi ne göç etmişler galiba. 69-70 falan herhalde çünkü ablam doğmuş yani. Daha küçükmüş, oradan almış gelmişler, köyden ablamla annemler falan. Ben de İzmir’de doğdum. Kardeşlerim, dört kardeşiz. Kardeşlerim de İzmir’de doğdu. Ablam Erzurum’dan geldi.

Çocukluğumu geçirdiğim mahalle, bir yani güzeldi o gecekondı zamanları arkadaşlarımız, komşularımız bir de biz akrabalarla her an iç içeydik. Amcamın çocukları, yani çok güzel bir çocukluk geçirdim. Yani bilmiyorum, yani güzeldi tabi çocukluğumuz. Oynardık şimdi yani aklıma gelmiyor ama yani böyle yılbaşıları olsun mesela çok güzel geçirirdik. Bayramlar olsun, yılbaşıları, amcamın çocuklarıyla, eğlenirdik, giderdik, gelirdik. Zaten bir bahçenin içindeydik bir mahallenin. Arkadaşlarımla gider evcilik oynardık, mahallede komşuların hani komşularımızın kızlarıyla. Güzel yani geçirdim, çocukluğumuz güzeldi. Hani ailem biraz hani maddi olarak, babam memurdu. Tabi ki okul zamanımız hani oldu okuyamadık, beşe kadar ancak okuyabildik. Maddi durumdan ötürü babam tek çalışıyordu, annem ev hanımı. Dört çocuk okutuyordular. Yani kızları babam pek okutmadı daha doğrusu. Erkek çocuklar daha çabuk büyüyorlardı, onlar okusun, dediler. Sadece beşe kadar ablamla okuduk. Ondan sonra erkek kardeşlerimizi okutmaya çalıştı babam. Yani ona da bir şey diyemiyorsun, maddi elvermeyince. Gecekonduydu evimiz. Annem, hani böyle çeşmesi dışarıdaydı, annem zorluk çekiyordu. Biz de yani istiyorduk ki annem hani şimdi evimiz olsun güzel, yaptıralım, şöyle edelim, böyle edelim. Hani biz de beşi bitirdikten sonra çalışmaya başladık. Babam hani ablamla beni, ablam ilkin çalıştı. Gitti ev işlerinde öyle yatılı kaldı, çalıştı. Ondan sonra ben başladım. Yani onlar da liseye kadar okudular. Fazla da okumadılar onlar da ama yani ablam çok güzel okuyordu. Öğretmeni demişti babama hani, okut, demişti. Çok güzel okuyor kızın, demişti. Büyük ablam hani. Ben de öyle okuyordum. Benim için de söylediler ama olmayınca babam okuyamadım. Yani istiyordum tabi ki. Ablam daha çok istiyordu benden daha çok ablam istiyordu. Ama işte okuyamadık. Yani biz erken iş hayatına atıldık.

Yani çok iyidirler. Babam evcimendi, işinden evine gelirdi, eve, otururduk aile olarak severdi bizleri. Yani çok şeydik maddi olarak da çektik mesela. Çocukken ben çok heves ederdim her bir şeyler olsun alalım ama alamıyordu tabi babam. Kardeşlerim hani yine öyleydi. Ama çok iyiydi bize karşı babam olsun, annem olsun. Bir şeyliğimiz yoktu yani. Babam eve gelirdi, evcimendi, evde çoluğuyla çocuğuyla uğraşmayı çok severdi, ilgilenirdi. Yani biz bilmiyorum, çok iyiydik.

Kardeşler arası, tabi biraz şöyle kavgamız oluyor muydu? Yani kardeş olarak pek olmuyordu. Arada bir de yani fazla olmuyordu ama çok iyiydik. Yani oğlanları biz severdik, korurduk büyük ablalarıyız biz onların. Hani öyle bir şeyliğimiz yoktu bizim mesela öyle bir dövüş, kavga, şu bu. Yine dört yani, iki oda, bir salondur evimiz. Öyle yaşa, yani şey yapardık öyle bir şeyimiz yoktu.

İlkokul günlerimiz çok iyiydi. Zaten evimiz yakındı okula. Öğretmenim çok iyiydi, çok severdi beni. Yani kardeşlerimle giderdik. Hani şimdiki çocuklar gibi öyle el bebek gül bebek tabi ki ailemiz bizi yani şey yapmazdı. Mesela annem hiç toplantılarıma gelmezdi. Yani okumamıştı, annem okuma yazma bilmiyor ondan sonra babam da çalıştığı için annem tek gelmezdi toplantılarımıza. Yani okul şeylerimiz bizim eski şimdiki gibi değildi. İlgilenen yoktu, ilgi yoktu biz kendi çabalarımızla, ablam çalıştırırdı beni mesela. Ben de kardeşlerimi çalıştırırdım, ablam çalıştırırdı kardeşlerimi de ablam yardımcı olurdu, annem hiç şey yapamazdı. E, babam da çalıştığı için o da ilgilenemiyordu, biz kendi kendimize öğreniyorduk, yapıyorduk. Yani şimdiki gibi öyle lüks de değildi okula gitmek. Hani şimdiki gibi görüyorsun her şeyleri dört dörtlük gidiyor ama o zaman yoktu. Kalem bulamıyordun, çanta desen çanta zaten yoktu bez çantayla giderdik. Hani defterimizi bile gazeteyle kaplar defterimizi, kitabımızı. Şimdiki mesela biz çocuklarımıza kendimiz kaplıyorduk, yapıyorduk, hazırlayıp eline veriyorduk. Eskiden öyle değildi, her işimizi kendimiz yapardık.

Komşuluk ilişkilerimiz iyiydi, komşularımız çok iyiydi. Yani böyle hem ayrımcılık yoktu o dönemler. Hatırladığıma göre birbirimize giderdik, gelirdik hala da öyle eski komşularımız var şimdi giderim mesela annemle gene aynı mahallede. Yani benim çocukluğumu bilen komşularımız var. Yani bize karşı böyle kötü değil, ayrımcılık mayırcılık da yoktu. O zamanlar çok böyle sağ-sol zamanları da olur. Hiç öyle hani geldi, gelirdik isterdim, şeyinde daha çok böyle oturduğu. Annemin şeylerinde Araplar, Türkler karışıktır, komşularımız. Bize bir zararları yoktu, bizim onlara yoktu. Babamı falan sayardılar. Küçükleri olsun hani büyüklükleri hani komşularımız, e biz de öyle. Evlerimize bir ev gibi girer çıkardık komşularımızla, çekinmezdik. Onlar bize gelirdi, biz onlara giderdik. Diyorum ya, hala bile o eski komşular var, giderim. Ta benim çocukluğumun zamanındaki. Kimisi öldü yani ölen de var. Bazen de şey gelirdi, bir bahçe vardı bizim gecekondunun o mahallenin içinde de, boş arazi. Oranın sahibi de böyle bayramlarda falan salıncaklar getirir koyardı. Onları çok iyi hatırlıyorum. Hala da böyle bakmaya gelir. Koşarak böyle götürürdü amcam bizi, bindirirdi. Öyle şey yani öyle geçti. Yoksa biz öyle lüks şeyler bilmezdik. Oraya gelirdi salıncaklar bayramlarda falan. Götürürdüler. Yani öyle komşular bizlere çocuklara çok değer verirdi. Oynardık, ederdik hani bağırın yoktu, kızan yoktu. Hep dışarıdaydılar zaten, yazın falan hep dışarılarda oturlardı. Komşuluklarımız iyiydi. Biz hiçbir yabancılık bir

şey hissetmiyorduk. Aynı aile gibi akraba gibiydik. Valla şimdi var. Şimdi mesela gittiğin zaman bile yani ben, kendi oturduğum çevrede bile o yok. Ama çok eskilerde yok. Ben evlendiğim mesela seneler buralarda öyle, yok ama çocukluğumuz gibi değil. Çocukluğumuz gibi değil onu söyleyeyim. Yani insanlar çekiniyor, korkuyor mu? Nedense gidip gelme yok. E, insan, evler açık kapılar kalırdı, oturdu açardı o ona giderdi, o ona gelirdi, yine bir ayrımcılık yoktu. Bilmiyorum şimdi, şimdi öyle değil. Yani bilmiyorum korkuyorlar, gidip gelmiyorlar, ondan bana zarar mı gelir? Ne olur? Bilemiyorum yani gitmiyorum, çekiniyorum. Hani eskiden mesela giderdim bayramlarda, ben çocukluğumda arkadaşlarımla toplanırdım, nerelere giderdik öyle mahalleyi bırakıp şeker toplamaya. Korku yoktu hani ailem bizi koyardı, gidin, derdi, hiçbir şey olmazdı. Şimdi düşünebiliyor musun? Çocuklarımızı koyamıyoruz yani. Gidemiyorsun, korkuyorsun, aman kaçıracaklar mı? Aman başka yere mi götürecekler? Ne olacak? Ne bir şey olacak, evlere de şimdi öyle gidip giremiyorsunuz. Korku olduğu için giremiyoruz evlere de.

Aleviler daha çok ayrımcılığa uğruyor. Biz, hani Alevi olarak bizler çok ayrımcılığa uğruyoruz, gidince. Ama o zaman yoktu, o zaman diyorum ya, kardeş gibiydik. Gidiyorduk, oturuyorduk babamgil hani öyle bir şeyler, hiç ben hiç duymadım komşularımızdan. Ama şimdi eskilerde yok. Tabi ki şimdi o eskiler de kalmadı zaten. Ölenler oldu hani çocuklarıyla falan da artık koptu bazı şeyler. Gidiyorum, gelmiyorsun. E, ama şimdi bakıyorsun, şimdi bir şey diyemiyorsun, ağzını açamıyorsun, korkuyorsun bir şey diyecekler diye. Yani çok devir değişti, çok değişti. Eskileri yani istiyorum gelsin geriye. Böyle çok çocukluğumu istiyorum gelsin. Çocukluk zamanım çok güzeldi. Şimdiki zamanı hiç sevmiyorum. Valla ben diyorum ya, çocukluğumda değildi, genç kızlığım da yoktu, böyle evlendim geldim buralarda hiç böyle bir şey görmedim. Mesela oturduğum semtte de hiç öyle ayrımcılık, hep bir aradaydık gecekondlu yerleriydi o zamanlar. O zaman da görmedim. Şurada 20 sene mi oldu desem 94'ten sonra başladı. 94'ten sonra bu ayrımcılık şeyleri başladı böyle. Konudan, komşudan çekinme. Çekiniyorsun, gidip gelmiyorsun, o korku herhalde. Valla bilmiyorum ki ne, neden hani neden olduğunu, ne diyeyim şimdi? Demeye de insan çekiniyor, ne diyeceksin? Diyemiyorsun yani belli neden olduğu şeyler. Yani İzmir merkeze ben, çocukluğumda hiç gitmedik hani götürmedi babam. Öyle gezme şeylerimiz pek olmuyordu ama babam hani şeyde memurdu statta. Çalıştığı için mesela, bayramlarda, 19 Mayıs'da falan çok bizi götürürdü törenlere, oralara giderdik, gezerdik. E, şeylere falan da giderdik yani şimdi denize falan günübirlik. Ha onlar çok güzeldi, denize gitmek günübirlik. Sabahtan erkenden kalkardık, bir otobüs gidiyordu zaten. Otobüse erkenden babam bizi götürürdü, çıkardık mahallede, binerdik, giderdik günübirlik eğlenir, gelirdik. O günleri hiç unutmuyorum, onlar çok güzel bir günlerdi, böyle ailece eğlenmek, gezmek. Yani ancak o kadar, kısıtlı yani. Çok böyle gezip tozmazdık zaten kısıtlı bir yerlere giderdik. Çocukluğum güzeldi yani çocukluğum

çok iyi geçti. Ben şimdi hani az kısıtlı da olsa hani babam, e tek babam çalıştığı için durumumuz hani o kadar iyi olmaz ama yine de çok mutlu bir çocukluğumuz oldu. Babam, ailesine çok düşküdü. Hani böyle dışarıya gideyim, yiyeyim, içeyim, eve vermeyeyim, etmeyim değil. Babam hemen işinden çıkar, gelirdi evine. Evinde, elinde de hani getirirdi, çoluğumla çocuğumla yiyeyim. Dışarılarda gözü olmayan, şimdi Allah için babam annemi çok sever. Hep getir! Annem de evine çok düşkün. Bir bahçe içindeydi mesela amcamın da vardı bir bahçe içinde çok güzel geçti.

Annem böyle mısırlar ekerdi, bahçemizde limon ağacımız vardı, mandalina ağacımız vardı, meyve ağaçlarımız. Ben evimi çok seviyordum, o çocukluk şeylerini. Yani evimiz o kadar, gecekonduydu çok lüks değildi. Hani çeşmelerimiz dışarıdaydı. Annem mesela hep çıkardı dışarıda, hani böyle makine mi vardı çamaşır makinesi. Annem elinde yıkardı, ocak yakardı, tandırımız vardı. Yani benim çocukluğum güzel geçti.

Hep böyle hayallerini kurardım, okumak isterdim, okuyup şöyle iyi bir yerlere gelmek isterdim. O hayalim çok vardı ama işte okuyamadım. Hani babam da şimdi çok pişman okutmadığına. Hani şimdi eski insanlarda şu var, hani kız çocuğu diyor, evlenir, gider. Hani erkekleri daha çok okutmaya hevesliyidiler. Onlar evlenir gider, kendilerini kurtarır. Ama işte orası öyle değilmiş. Yani kız çocuklarına daha çok değer vermek lazım. Bir evlenip gitmekle. En azından çalışacak gücün olacak, kuvvetin olacak, eşine karşı veya evlenmesen de kendine karşı dik durman için hayatta. Yani o öyle değil. Biraz baskı içinde de korkup mesela büyüklerimizde yaşadık mesela babam, öyle her yere gitmezdim, korkardım babadan. Koymazdılar, nerde... Şimdikiler gibi serbest git oraya, gidemiyorduk! Baba korkusu var, büyük amcalarım vardı, onların korkuları var. Ama çocukluğum yine de güzel geçti. Kalabalık aileydik, güzel geçti. Mesela ablamla biz çalıştık. Biz anneme ev yaptık iki katlı ev yapmıştık babama. Yardım ettik hani babamın, şey evlenene kadar yardım ettik ablamla.

Valla ilkokulu bitirdim, iş hayatına atıldım. Ben gençliğimi yaşayamadım biliyor musun? Çünkü hemen 12 yaşındaydım ilkokulu bitirince, ablam ilkin çalıştı zaten o bitirdi benden iki yaş büyük. Onun hani tanıdığı, çalıştığı kadın vardı, oraya ben de gittim. Yatılı kalıyordu, ev işiydi. Yani ben bir şey anlayamadım gençliğimden. Orada yatılıydım, haftada bir eve geliyordum. Orada öyle yani çalışıyordum. Gençliğimden orada da baskı vardı. Mesela babamdan gizli bir yere gidip, işe gidip işten eve, evden işe geliriz. Çıkıp gezmek, etmek yok! Onlardan korkardık hani. O yüzden biraz baskılı da büyüdüm. Gençliğimde baskılı büyüdüğüm için de evlendiğimde evliliğime de yansıdı. Korkuyordum hani şuraya gidemem, burada kaybolurum, şöyle ederim. Yani kendime güvenemiyordum, güvenim yoktu kendime karşı. Yani şimdi şimdi biraz güvenim geliyor. Hani

hala bak kaç yaşındayım 48 yaşındayım, hala daha kendime güvenim yok! Gidemem, bulamam orayı, şurayı yani o hem çocukluğumdaki birazcık baba korkusu, büyük korkusu yani büyüklerin baskısı. Ondan sonra, genç kızlığımda da öyle büyük baskısı, büyüklerin, babamın hani. Yoksa ben yani bilmiyorum gençliğimi pek çalıştığım için bilemiyorum pek yaşayamadım. Yani çıkmazdım şöyle, izin günümde çıkardım evden diyorum ya! Evden işe, işten eve. Bir yere gidip gezemezdim, bir arkadaşla gidemezdim, hani kadının da sorumluluğu vardı babama karşı. Yani ondan izin almadan, gitmeden bir yere gitmezdik. Yani evden işe, işten eve. Bilmiyorum öyle böyle sosyal arkadaşlarımla bir şeyim yoktu. İşe gidiyordum, geliyordum yatılı olduğum için. Mesela o kadar çok çevrem yoktu. Ev, ev iş arasıydı bizim, yani 12 yaş çocuksun yani şimdi yani bilmiyorum biz olsak diyorum gönderir miydik? Şimdi bile çocuklarımı gönderdiğim zaman, yani kocaman oğullarım var o yaşta ben bile endişe ediyorum, şey yapamıyorum. Hani babamgil nasıl o yaşta yatılı verdiler? Ben hani onu anlayamıyorum zaten. Ablamla bazen böyle konuşuruz, hani ablamın da iki kızı var, diyor, ben hani kızlarımı bile, diyor. Bir yere gitsin hani, evli olduğu halde kızı, hani endişe ediyor ama hani babalarımız da bilmiyorum o zamanlar yatılı kalıyorduk. Düşünmüyorlar mıydı, bunlar ne yaptılar? Elin yanında ne yapıyorlar? Ne ediyorlar? Nasıl geçiyor? Yani genç kızlığımı yaşayamadım ben, yaşayamadan da genç evlenince de geldim, yemedim. Yani yaşımı yaşayamadım. Ne çocukluğumda işte çocuktuk o zaman ya anlamıyorsun. Dışarıda oynuyorsun, ev, evine hani geliyorsun, bir yere götürürlerse gidiyorsun. Ama gençliğinde de yani şunu şöyle, bura böyle gezmek, tozmak, şuraya gitme böyle bize arkadaşlarıyla bir kafeye mesela öyle bir şeyimiz yoktu zaten. Bir yere gitme lüksümüz yoktu.

Valla maaş alıyordum, babama veriyordum. Hiç beş kuruşunu harcamazdım. Getirir direkt babama parayı verirdim. Mesela kadın senede bir arttırdı bir de maaşımı. Ben, hani saklamazdım hep babama getirir söylerdim. Hani kendime ayırayım, şöyle kendime alayım yoktu o zamanlar. Üstümüze başımıza vermezdik. Kadının kendi alırdı, kendi ederdi çalıştığım için. O bana bakardı hani masraflarım üstüme, başıma alırdı. Ben paramı hiç harcadığımı bilmiyorum, babama verirdim. Oradan 12 yaşında işte okuldan çıktım, işe başladım, 19 yaşında da evlendim. Yani evlenene kadar çalıştım. Evlendiğim kişi akrabam oluyor, dayımın oğlu oluyor. Yani görücü usulü gibi. Yani pek severek evlenmedim açıkçası. Hani annem dedi işte, ağabeyimin oğludur, iyi yerdir, git orada iyi olursun. Hani anlattığım gibi başta kız çocuklarına hani babam, evlenir, gider, kendini kurtarır, gibisinden düşünüyordu. Ondan sonra yani ben öyle çok çok aman aman severek, ha tanıyordum dayımın oğlu olarak tanıyordum, ama öyle çok severek yani evlenmedim. İlk aşkım bu değil yani. Vardı ilk aşkım, evet. O zaman çocukluk aşkı, gençlik aşkı işte gençlik aşkı vardı. Olmadı o. E, bu da olunca istemiyordum yani istemeye istemeye. Ben istemedim hani ailemin şey

yaptı, illa olsun, başka nereye gideceksin, kiminle şey yapacaksın? İşte eski insanlar. Şimdi karışabiliyor musun? Şimdi zaten karışamazsın. İnsan istediğiyle evleniyor.

Ondan sonra evlendik, geldik. İşte geldi, çıktık işte konuştuk, geldiğinde gerçi o gelmedi ailesi geldi, dayım geldi, eşi geldi. Ben çalışıyordum, haber ettiler geldik, oturduk. Yani ben nişanım olacak, söz kesilecek, eşim zaten Ankara’da, ben İzmir’de işteydim. Ben yokken evde yapmışlar bunlar sözü mözü kesmişler. Ben yokum, ben çalışıyorum. (Gülüyor.) Ondan sonra işte buradan ev, kayınvalidem çıkardı beni gitti işte, eve dışarıya yüzük alacaklar, eşim yoktu ona uygun yüzük aldık işte kendime yüzük aldım. Görmeden yani ben bir şey anlamadım evliliğimden, onu söyleyeyim yani. Nişanlılığında da ben böyle hiç ummazdım. Ben hayallerim daha başkaydı. Yani şimdi bekarken mesela çok gitmek istediğim yerler vardı, yazlık sinemaları vardı, ben çok heves ederdim. Böyle mahallenin içindeydi. İnsanlar giderdi, babam pek götürmezdi bizi kalabalık oluyor diye. O sevmezdi öyle çok kalabalık yerleri. Hani aile yerleri de vardı sinemalarda. E, ben şimdi mahallede böyle herkes giderdi pek heveslenirdim. Ay, derdim, nişanlanayım, ben de gideceğim böyle gezeceğim, tozacağım, şuraya, buraya. Hayaller ediyordum. Ondan sonra bu hep hani nişanlıyken pek, pek şey yapamadım hani sevmediğim bir kişi olduğu için gelmesini bile istemiyordum. İnanır mısın, çalıştığım yerden gelmek istemiyordum eve. İstemiyordum oğlanı. Annemin baskısıyla, babamın baskısıyla hani nişanlandın, gel yüzüğü mü atacaksın? Şöyle de, hani adı çıkmasın ailenin, benim o korku vardı hani atmıyordum yani bilmiyorum ileride severim, severim kendi kendime diyordum. İleride severim herhalde, severim, diye. Ama geldiği zaman eşim mesela İzmir’e yanıma nişanlıyken gitmezdim, gelmek istemezdim çalıştığım yerden. Bir bahane bulurdum hani, kadın koymuyor, derdim. İşim var, derdim. Hep öyle gidip gelmezdim. Nişanlılığım yani istediğim nişanlılığı yaşayamadım. Ama hiç yaşayamadım. İşte, hem İzmir’de yaptık. Geldiler, işte dört ay içinde kaynanam dedi, dört ay içinde her şey olup, bitecek. Ben çok şaşırdım, ben yani bilmiyorum çocuk yaş gibi diyorum. 19 yaş da yani bence çocuk yaş gibi. Evliliği bilemiyorsun, bir de uzak yere gidiyorsun. İzmir’den aileden kopuyorsun. Ben zaten aileme hasretim, gençliğimde yatılı kalıyordum. Yazın gidiyordum mesela Çeşme’ye, onların yazlıkları vardı, kalıyordum. Hiç gelmiyordum ben yazın eve. Üzülüyordum eve geldiğim zaman da mesela düğünler olurdu, diğer bir şeyler olurdu gidemezdim akrabalarımın. Onların hevesleri kursağımdadır benim. Genç kızlığında mesela düğünler bizim çok güzel olurdu İzmir’de. Onlara hiç katılamıyordum, gidemiyordum çalıştığım için. Ondan sonra aileme hasrettim, özlüyordum bak, ailemi çok özlüyordum ama diyemiyorduk işte çalışıyordum mecburen.

Evlenince de işte düğünü de hemen çar çabuk edince dört ay içinde hiçbir şey anlamadım ben. İşte kapının önünde yapıldı. Valla diyorum ya, bilmiyorum böyle ne içindeydim? Duygularım

değişti, düğünüm oluyor, hiç karman çormandı duygularım. Yani böyle severek evlenmediğim için mi? Pek öyle şey değildim yani. Düğün yaptık, geldik buraya. E, buraya gelince de Ankara'ya, bu sefer ne kadar akraba olsan da bana yabancı geliyorlar. Çünkü yabancı yani çok böyle şey yoktu, ailen gibi değil, uzak yer, memleket uzak. Mesela arayamıyorsun aileni. E, şimdi bu sefer eşime daha çok sarıldım. Mesela daha çok bana anne baba gibi geliyordu eşim. O, ona daha çok bağlandım bu sefer anne baba özlemine mi artık çıkarıyordum, bilmiyorum. Ondan sonra işte birlik geldik zaten, yani ayrı ev ayrı şey yok. Kalabalık ailenin içine geldim. Valla iki tane, bir tane görümcem vardı, iki tane kaynım vardı. Biz, kayınvalidem, kaynanam yani kayınbabam kalabalıktık. Bir eltim vardı evi yakındı, çoluğu çocuğu. Yani ben o zamanlar da bile duygularım çok karıştı böyle yabancı bir yere gelmişim, arayamıyorsun aileni biraz da evlendikten sonra da baskılarım vardı. Yani kaynanam çok baskıcısıydı. Eşim, eşim de cahildi o zaman. Hani anne ne diyorsa o oluyor. Eşim çok cahildi. Annesi koyarsa bir yere götürüyordu beni, koymazsa götürmüyordu. Yani bir bakkala bile koymazdılar beni, dışarı çıkarmazdılar. Kafamı çıkaramazdım dışarıya. Ondan sonra böyle heves ederdim, gideyim şöyle gezeyim eşimle, öyle annesinden korkusundan o da beni götürmezdi. Hani bir arkadaşına bile gidip, oturamazdık eşimin. Koymuyordu, öyle bir kadındı bu da. Mesela bir sefer gitmiştik arkadaşlarına akşam önu oturmaya, anam geldiğinde suratını dökmüş, bir kızıyor, bir sinirleniyor. Hani söyleyemiyor da bak şimdi, eşime bir şey diyemiyor, onun yanında bana bir şey diyemiyor, o bana yansıtıyordu. O olunca bir şey diyemiyordu. Hani ben de onlara ne bileyim, sığınmışım. Uzaktım, geldim, sığındım; ana baba diye hani ne bileyim ama o gösteremedi bana sevgisini, kayınvalidem. Yengem hani oluyor ama beni böyle el olarak görüyordu böyle. El kızı, diyordu eşime. Bu el kızı, diyordu. Mesela ben hiç unutmuyorum, hastalanmışım, yatıyorum şimdi o kadar hastalandım, yatıyorum. Hani biraz da tabi biraz da eşim biraz da gelsin, ilgilensin benimle diyorum, koymuyordu. Gitme, diyordu, yalan söylüyor o, diyordu, hasta masta değil! Bu kadar da kıskanırdı. Ben bunu da çöze, çözmüş değilim. Yani kayınvalidem öbür eltime de aynısını yapmış. Kıskanç bir kadındı, oğullarını kıskanırdı eşlerinden. Hep yani, onlara düşmesin, diyordu. Hep benimle ilgilensin. Yani benim dediklerim olsun veyahut da kayınvalidem büyük olarak otoritesini mi kuruyordu, benim dediğim olacak! Gelinler çocukları falan şeyinde benim gelinler için olsun, çocuklarım için olsun hani ben otoritemi kurayım, benim dediğim olsun, diye mi düşüyordu, onu da bilemem. O da bir cahillik! Hani ben şimdi şimdi anlıyorum bunları. Hani bunlar da cahillik! Bunlar da demek ki diyorum, büyüklerinde mi gördü böyle. Gördüklerini yapıyorlar. O küçük görümcem vardı, o daha çocuktu zaten ben geldiğimde. Mesela o zaman o ilkokula başladı, kayınlarım da küçüktüler yani çok büyük değildiler. Küçük görümcem mesela kayınlarım da olsun annelerinden çok etkileniyordular. Mesela anneleri benimle konuşmayınca, dövüşünce onlar da konuşmazdılar, bir evin içinde. Bir evin içinde konuşmazdılar. Öğretirdi kaynanam, konuşma, derdi. Hangi birini söyleyeyim ki?

Kayınvalidem bana çok etti. İlk çocuğum oldu, yokluk çok çektim. Onda bile bakmadı bize ilk o büyük oğlumda. Ondandır ilk zamanlarda yine öyle. Bir gün böyle gitti dışarıya benden çıktı gitti gelmiyor. Ben de acıktım, yemek yiyeceğim, yemek yok. Nerede, diyorum, hani bakıyorum, kilitli. Eskiden de böyle köy zamanlarında kilit yapardılar, kilitlerdiler içerileri, yemekleri. O, o zamandan kalma benim o an. Aç, açtım yani bekliyorum, kayınvalidem gelsin oturalım, yemek yiyelim. Onsuz biz yemek yemiyorduk. O gelecek, sofraya kurulacak, yemek yenecek. Çıktı gitti sabahdan, gelmedi. Bekle bekle kaynana gelecek, bekle bekle ekmek yok yiyeyim. Yani onu hiç unutmuyorum. Hiç beni böyle evinin bir kızı gibi hiç şey yapmadı, el kızı, el kızı, diyordu yani. Bu da gelmiş uzaktan bize sığınmış, bu da benim bir kızım, iki tane kızı var, kızı yerine koymuyordu. O benim çok zoruma gidiyordu. Mesela büyük kızına alırdı her şeyi beni ayırırdı bir evin içinde, ben de onlara hizmet ederdim. O beni çok ay... Çok böyle etkiler. Ya eşim de yazık! Bir şey diyemezdi. Yani o da ne desin? Tepki alıyordu ailesinden, bir şey de diyemiyordu. Onlar yüzünden de eşimden de çok dayak yemişliğim var. Öğretiyordu kayınvalidem, çok dövüyordu. Yani birlikte çok kötü, birlikte, bir arada...

Çocuğum ... onun yanından ayrıldım ben, şimdi kayınvalidemin yanından ayrıldım. Yani bir onlardan ayrılayım ki, yeter, dedim gideyim elimle oturayım bir tek. Beraber bir ev tuttuk, elimle oturmuştuk. Çocuğum hani elimin yanında olmuştu. O da bana bir kaynanalık etti zaten. Onun da ayrı bir kaynanalığı var. Yani bu senin garibanın çektiğini bir görsen. Ben çok çektim ya! Hem kaynanadan çektim hem eltiden çektim. Büyük elim de bana çok kaynanalık yaptı. Onun yanında doğurdum. Kaynanamdan yeter ki dedim çıkayım gideyim. İki sene kaldım ama inanır mısın? iki sene bana 20 sene gibi geldi. 20 sene sanki böyle eziyet çektim. Hani eskiden vardı ya bir Köle Isaura dizisi. Hep o, ben derdim kendime, Köle Isaura'yım derdim. Böyle köle gibi önlerinde çalışırdım çünkü ki kaynanam evdeyiz bir de evli görümcem vardı, o geliyordu. Onların üstü başı yıka yıka yıka sabahlara kadar çamaşır. Makine yok! Elde elde sabaha kadar yıka. Yıkattı kadın bana. Otur, yıka, derdi. Yani evliliğimi de yaşayamadım hiç yaşayamadım. O zamanlar eşim de diyor, ben de annem koymuyordu ki, diyor yaşayalım. Hep annemin baskısıyla. Söyledi onu bana. Yanına taşındım, orada işte doğum yaptım oğluma. O, o da her şeye karışıyordu kayınvalide gibi. Şimdi ben sesimi de çıkaramıyordum onun yanında, korkuyordum. Şimdi kaynanasının yanında iyi olmadı, elisine geldi elisinde de çekemedi gibisinden hep mahallede, konu komşu, akraba öyle der diye onun ettiklerini hep sineye çekerdim. Katlanırdım yani. Onun da iki çocuğu vardı, onun, onunkilere de bakardım, kendiminkilere bakardım. Hani kaynanam gibi ettiğinin aynısını o da bana etti yani iki kaynana diyeyim yani. Çok çektim yani ondan da çok çektim. Kendi çocuğuma bakamıyordum onun çocuklarına, onun hani evini temizlemekten, ona şey yapmaktan, sesimi çıkaramıyordum. Çünkü o, o da büyük büyüktü çünkü onu ben büyük diye kaynana gibi

görüyordum, elti görmüyordum zaten. O öyle hissettirmiyordu bana, elti gibi. Kaynana gibi hani yoksa biz mesela kaynanamla birlikken aynı evde, eltime yakındık geldikçe ben eltime, kardeş gibi abla gibi bilirdim hani. O yüzden onunla beraber ayrıldık. Ayrıldıktan sonra kaynana gibi şeyini kurdu bana. Kaynanamın ettiğinin aynısını o da bana etti. Ama eşim bir şey diyemiyordu. Geliyordu o da yani işinde, gücünde, bir şey demiyordu o. Beni savunamıyordu onların karşısında da hani şimdi derler ki, bak karısının ağzıyla bizle kötü oluyor, şöyle oluyor. O da cahillik zamanları demek ki o zamanlar bak bir şey diyemiyor, hiçbir şey diyemiyordu eşim. Ama şimdiki yapabilir mi? Yapamıyor! O kadar ettiler ki inan ki şimdi bile hiç kapılarını açmak istemiyorum, yaptıkları aklıma geldikçe gitmek istemiyorum. Eşim de şimdi bana hiç zorlamıyor. Gel gidelim, edelim, anneme gidelim, babama gidelim, yok ailesine... Çünkü ben, gördüğüm baskıları bildiği için o zamanlardan çektiğimi şimdi hiçbir şey söylemiyor, niye? Şimdi de arkamda evlatlarım var. Çocuklarım olduğu için onlardan güç buluyorum artık. O zamanlar sığınacak bir dalım yoktu, bir eşime desen sığınamıyordum çünkü o da o tarafı tutuyordu, ailesini. Ama şimdi çocuklarımın ben de arkamda olduğunu hissettiğim için şimdi daha bir güçlüyüm.

Vallahi çok istiyordum bak, ilk evlendim iki sene benim çocuk olmadı. Hani olsun istiyordum. Çünkü ailemden uzaktım hani en azından çocuğumla avunurdum, onunla vakit geçirirdim diye, çok istedim. İki sene olmadı. O iki sene içinde kayınvalidem çok etti bana, çocuğum olmadı diye, şudur budur. Çok baskılar yaptı. Ondan sonra oldu ben bir şey anlamadım. Yani daha kaç yaşındaydım? 20 yaşında oldu işte 20 yaşında falan anne oldum. Yani anlatamam sana o hissi, bilmiyorum ilk çocuğumu aldığımda kucığıma, ona çok sarıldım çok şey güç, kuvvet hep onda buldum, yavrumda! Hep onunla oyalandım, onunla şey yaptım. Düşünmek istemiyordum hani çok yoksulluk da çektik yavrumla beraber ama beraber ya. Çok güzel bir duygu, evlat, bilmiyorum. Çok değişik bir şey.

Ya o zaman da pek iş yoktu, çalışmıyordu doğru dürüst, ilk işte çocuğum olduğunda. O zaman da eltimle beraberdik sonra ayrıldık. Onunla da hani ayrıldık artık. Çünkü çok baskı yapıyordu, dayanamıyordum bir de o da istemiyordu artık hani ben de istemiyordum. O arada işte gittik bir gecekondu bulduk, ayrıldık. Eşimin doğru dürüst işi yoktu. Ondan sonra çalışmıyordu. E, ailem bana bakıyordu, benim ailem bana çok destek oldu, kendi ailem, gönderiyordu hala da öyle destek gönderiyorlar. Çok desteklerini gördüm. Mesela bu taraftan hiç görmedim, hiç bakmadılar. Hiç! Hiç! Bir dilim ekmeğe bile muhtaçtım, gelip kapımı açmıyordu kayınvalidem. Sütünü bile çocuğumun almıyordu. O zaman hiç! Hiç! Böyle kışın var ya, yakacak, yakacağım odunum, kömürüm yoktu. Çocuğumu battaniyeler içinde büyüttüm. Çok yokluk çektim. Daha böyle annemin gönderdiği minderler vardı, sünger böyle bana yapmıştı, göndermişti, onları yakıyorduk

sobada. Çünkü yakacak hiçbir şeyimiz yoktu. Çocuğumla o yokluk zamanımda ilgilenemedim, çocuğum kendi çocukluğunu yaşayamadı, ben anneliğimi yaşayamadım, hissedem, hissettiremedim, yokluk olunca çok zor oluyor.

Yani evlendik ki dedik ki, gidelim de rahat edelim. Hani bekârken çalıştım, şöyle böyle de evlenince giderim ama o iş daha kötüymüş yani. Çocuk kalsaymışım ondan iyiymiş. Çok yokluk çektik, ailem gönderiyordu, eşimin işi yoktu. Şimdi mesela ben öyle olunca da ailem dedi ki, gel, dedi. Hani en azından biz bakalım burada çalışırsın, burada çocuğuna bakarsın, orada çekeceğin yok. Çünkü onlar da çok üzülüyor. Şimdi ben de bırakamıyordum. Diyordum ki, düzeliriz eşim işe girer ne bileyim hani onun şeyiyle gitmedim ama o zamanda gideymişim mesela daha rahat edermişim çocukla. Çok yokluk, o zaman çektim. Biraz işte eşim işe girince ikinci çocuğum da, eşim işe girince rahata kavuştum. Yoksa çok çektim yani. O da çekti yavrum, çocuğum, biz de çektik. Çok çektik ikimiz. Ya başladıktan sonra yine kiradaydık ama yani en azından kiramı verecek durumum, çocuğun ikinci çocuğumda da hamileyken işsizdi. O zaman da çok sıkıntılar çektik. Doğumda işte doğumdan sonra işe girince, oğlum bize bir hediye geldi. Hem eşim işe girdi hem oğlum şanslıydı, hediye bize. Yani o zaman çok iyi yani rahatladım, rahatladık çocuklarımla. Ama çektiklerim de tabi ki yanımıza kâr kaldı.

Yani ilgileniyordu eve gelince baba olarak, ilgisiz değildi çocuklarıma ama dışarıya daha çok arkadaşlarına düşkün. Arkadaşlarını daha çok seviyordu. Arkadaş çevresi çoktu eşimin. Yani ben kendim çocuklarımı büyüttüm diyeyim, daha çok ilgilendim, okul olsun, küçüklüğü olsun. Akşamları gelirdi, iki oynardı babası hani ilgilenirdi ama her şeylerine ben. Dışarılara bir yerler mi gidecek? Ben götürürdüm, ben gezdirirdim, parklara götürürdüm. Mesela derdim ki, çocuğu alıp götür. Çocuk yani ilk oğlum, küçüktü daha. Götür şurada bir parka götür, gezdir. Biraz daha büyüsün götürürüm. Büyüsün götürürüm. Çocukken götür, babasın, gezdireceksin, götüreceksin. Hani o zamanlar pek şeyi yoktu ama büyüdükten sonra biraz biraz işte ilgilendi. Ha, şeyini de inkâr edemem, belirli bir yaştan sonra biraz olgunlaştıktan sonra bizi götürüyordu, yazlık hani yaz gelince denize, şuraya, buraya. Çocuklar da büyüdü o zaman tabi, gezdiriyordu. O şeyimiz vardı da ama iyiydi ya.

Ankara’da? Yok, hiç gezmiyorduk. Ankara’da hiç gezmiyorduk. (Gülüyor.) Daha çoğunlukla benim çocuklarım küçük olduğu için alır götürürdüm İzmir’e. İzmir’e gittiğim zaman hayat buluyordum böyle, ailem oradaydı o yüzden mi? Giderdim bir ay kalırdım. Gezerdik çocuklarımla. Hani orada sevildiğimizi anlardık. Burada hani pek bir şey anlayamıyorduk, şey yapmaz böyle. Ama burada da değil mi pek gezmedik, burada gezmedim ne yalan söyleyeyim hiçbir yere de

gitmedim. Çocuklarımı da hani öyle götürüp de gezdirmedim. Ben bilmiyorum zaten bir yer, e eşim de kendi kahvecidir biraz kahveden çıkıp da çoluğunu çocuğunu gezdirecek bir adam değil. Yani öyle evine bağlı, evcimen değil açıkçası.

Çocuklarımı büyüttüm, okula gidiyordu, e bende ev, iş ondan sonra bir ara yine şöyle bir yok mok çektim, çalıştım ben, işe gittim. Çok zorluklar çektik, çocuklarım yine küçüktü yani çok büyük değil küçüktüler. E, onlarla bir ara biz yine biraz şey olunca, işler biraz iyi gitmeyince yokluk çektik yine. Ben işte işe gittim geldim, çocuklarım kendine bakıyordu evde. Yani pek öyle çok şaşalı bir hayatımız geçmedi. Yani şöyle ay şöyle gezdim, şöyle yaptım, böyle hayatım oldu, yok yani olmadı şimdiye. Yani şurada, 29 senedir evliyim, topu topu şurada iki üç sene mi diyelim üç, üç sene falan ancak iyi bir durumlarımız olmuştur. Yani ondan sonra, yine aynı sıkıntılarla hep sıkıntı hep sıkıntı. Yine de çok şükür. Çocuklarımla çok mutluyum! Çocuklarım var ben yani hayat bana çok güzel. Ne zaman ki benim büyük oğlan okudu, eli ekmek tuttu, ben rahata geldim. Ben rahata o zaman kavuştum. Yavrum işte, ondan sonra onlar işte şimdi okulunu bitirdi, işini buldu. Onlar benim çektiğimi çok iyi biliyor. Benim büyük oğlan benim çektiklerimi çok iyi biliyor. Çünkü onunla birlikte biz çok çektik. Beraber yok zamanlarımızda çok çektik onunla. Çünkü o beni iyi bildiği için, tanıdığı için hep benim arkamda. Küçük oğlum da öyle. Bana çok düşkünler. Yani onlarla oturup dertleşirim. Bir kız, hani bir kızın olur da kızına oturur anlatır, dertleşirsin ya. Yani ben oğullarımla da çok iyi, anlatırım, dertleşiyorum. Çok iyi dinlerler, anne, hak verirler. O yüzden diyorum ya, arkamda şimdi oğullarım olduğu için bir şeyden korkmuyorum artık. Şimdi babaları eskiden bana çok şey yapardı, saygısızlık falan ya, şimdi öyle bir şey yaptığı zaman kızdığı bir laf dedikleri zaman, çocuklarım arkamda. Kızıyorlar, beni destekliyorlar, o hoşuma gidiyor.

İyi ki de doğurmuşum çocuklarımı, iki yaş arayla doğurmuştum ben. İyi ki diyorum. Çünkü onlar, benim dememe zaten gerek yok, onlar gördükleri için biliyordular neyin ne olduğunu. Şimdi ben, benim eşim birazcık şeydir bana karşı, öyle şöyle eşimdir, özel günlerde şunu alayım veya eşimden şöyle bana emeği çok oldu, benim derdimi çekti, ben de ona karşı iyi olayım, yok! Bunları da çocuklarım çok iyi biliyor. Mesela benim büyük oğlan bildiği için ben bazı şeylere üzülürüm hani, baban şöyle yapıyor, böyle yapıyor. Anne, diyordu, yapsın, diyordu. Sen üzülme, sen kafanı takma, biz varız. diyordu hani. Bakıyorum çocuklarım bana destek oluyor. Hani ben bir şey yapayım, edeyim çocuklar, eline sağlık anne, çok güzel olmuş anne. Beni takdir ederler. Ama mesela eşime yapayım, edeyim ben 29 senedir eşime yaranamadım. Bazen kızarım, anası gibi derim, hiç Allah razı olsun demez. Eşimdir, şunu şunu yaptı, sağ ol benim her şeyime katlandın, yokluğuma da katlandın benim dayaklarıma da katlandın, aileme katlandın gitmedin hani. Başkası olsa bırakır

giderdi, ben iki çocuğum için gitmedim. Ona karşılık hala şimdi istiyorum, şöyle birazcık sevgisi olsun istiyorum. Göremiyorum onu, göremeyince de bakıyorum benim oğlan, anne üzülme sen, seni anlıyoruz, diyor, senin arkadayız, diyor. Ben büyük oğlumdan çok destek görüyorum. O da çok hoşuma gidiyor. Yani onlar eşimin, o babalarının huylarını bildikleri için onlar ona karşı, onun gibi olamazlar zaten, asla. Ben her zaman söylerim. Eşinize göre iyi olun oğlum, bak görüyorsunuz bu böyle, siz öyle olmayın evlenince, eşinize. Yani bunları hep oturur konuşurum onlarla. Birbirinize saygılı olun, derim. Yani Allah'ım onların acılarını, ağrılarını göstermesin hep dua ederim, hep böyle. Mesela diyorum ya sabahları eşime kalkarım, kahvaltı hazırlarım bak 29 senedir, ederim o gün işte çok zoruma gitti oturuyoruz, kalk... Büyük oğlan da kahvaltı ediyor, çıkıp gidecek bir şeye sinirlendi, bana ya insan bir der ki ya ben de sinirlendim. Oğlum bak, sen ne güzel diyorsun, anne eline sağlık, sabah bize kahvaltı hazırlıyor. Ya sen de bir giderken hadi Allahısmarladık karıcığım, karıcığım demiyorsan da hadi Allahısmarladık de. Değil mi? Bir ara, bir sor veya isteyken. Mesela ben konumun, komşumun, arkadaşlarımı dinliyorum, görüyorum diyor ki eşimiz böyle arıyor, soruyor veya özel günlerde şunu getiriyor, böyle yapıyor, sevgisini gösteriyor. Benimkinde yok. Benimki odun bildiğin. Kalas, odun yani, yok. Ben bilmiyorum onu şey yapamadım, eğitmedim o konuda. Bilmiyorum neden? Benim mi eksikliğim bilemiyorum, eğitmedim. Bazen kızıp diyorum, aynı anası gibi diyorum hiç bilmiyor, nankör diyorum. İnsan bir Allah razı olsun, der. Sabah kalkıyorsun, bunca senedir baktın bize, böyle ettin, annesi de öyleydi o kadar yaparım, memnuniyetsiz. Benim eşim memnuniyetsiz. Memnun edemedim onu.

Yok, çocuklarımda görüyorum, anne, diyor, boş ver, yapsın! Oğlanlar da onları gördüğü için, onları örnek almıyor zaten. Allah'tan almıyor. O, işe başladı, eli ekmek... Zaten yavrum var ya, okurken bile bize, bana para getirirdi. Hiç böyle alayım da başkaları gibi harcayayım yok. Okurken ders verirdi, oradan bile aldığı parayı kuruşu kuruşuna getirir bana verirdi. Dışarıda hiç gözü yoktu. Yani evden götürürdü yiyeceğini, dışarıya şey yapmazdı, aynı benim gibi. Ben çocukluğumda da öyleydim. Aileme aldığım paramı götürür, aileme verirdim. Onlardan gizli hani şey yapmazdım, çocuklarım da aynı benim gibi, bana çekmiş.

Valla şimdi çok yokluk çekenler de vardı bak; yanımda, yöremde, komşularımda falan görüyordum. Çok iyi, eşleri değer veren komşularım da hala vardır. Hani onlar da eşlerine göre biraz daha böyle şeyler, dik duran mı böyle çok konuşan, ben öyle yapamıyordum, söyleyemiyordum hani. Korku, korkuyordum. Onlar korkmadan eşlerine karşı yanda komşularım var yani, eşleri de iyi her şeylerini özel günlerini biliyor, getiriyor ondan sonra, mesela ben şeyi çok heves ediyorum. Komşum var eşiyle gidiyor, mesela market alışverişlerini, şuraya buraya, ben onu hiç yapamadım eşimle. Benim hep o içimdedir. Beraber gel gidelim, şuraya gidelim, buraya

gidelim. Adam, bilmiyorum adam benimle gezmek istemiyor mu? Yani kendi başına mı? Arkadaşlarıyla daha mı memnun? Bilemiyorum yani eşim öyle. Ama ben böyle komşularımdan görünce de pek hoşuma gidiyor. Ona da söylerim, eşime de. Onlar ne güzel kalkıp gidiyorlar alışverişlerine. Bir de beraber gidelim. Sen git, diyor. Ben seninle de gitmek istiyorum. Eşleri bakıyorum, böyle konuşuyor. Birazcık benim eşimde de kıskançlık da vardı. Ben mesela komşularımla dışarıda olalım, eşleri geldiğinde bir merhaba, konuş, konuşamıyorum korkudan ama komşularım öyle değil bak. Komşularım konuşurlar eşleriyle, hani arkadaşlarının eşleriyle dışarıda merhabalaşırlar, şakalaşırlar. Ben çok korkarım, çekinirim. Çünkü eşim kıskançtır. Bir şey diyecek, bir şey yapacak. Hani biriyle bile konuşsam, komşumun eşiyle böyle karşılıklı eşleri var hep. Sen niye bununla bu kadar samimisin, niye konuşuyorsun, bilmem ne. E, sen de, merhaba de, diyorum, sen de konuş eşiyle. Komşuyuz, diyorum, şurada birbirimizin yüzüne bakıyoruz. Yani o kıskançlık da neden geldi, biliyor musun? Annesinden geldi o kıskançlık zamanında. Benim dirlik zamanımda, o zamanlar beni bir yere koymazdı kaynanam. Kıskanırdı, eşime diyordu, koyma, götürme, bir yere şey yapma. Evde hep böyle baskı baskı baskı, oradan kalma eşime de. O yüzden eşimde mesela o kıskançlık hala vardır. Ben hani korkarım, bir şey diyecek diye konuşmam komşularımın eşleriyle. Arkadaşlarından da öyle mesela bir toplum içine arkadaşları, gerçi onun kendi arkadaşları, mesela oturalım yine de çekinirim erkek erkeğe, mesela erkeklerle konuşmaya kendim. Çünkü öyle bir baskıyla büyüdüğüm için, şey olduğu için hani babadan, çocukluğumda da öyle baba tarafından da babadan da öyle baskıdan korkardım. Evlenince de aynısını gördüm, korktum. O yüzden şimdi mesela çekiniyorum bir şey konuşacağım zaman, konuşamıyorum. Şimdi arkadaşlarımı görüyorum, öyle güzel konuşuyorlar, bazı şeylerini, kendilerini savunuyorlar. Hani ben kendimi bile savunamıyorum. Bir şey diyecek diye, bir şey yapacak diye savunamıyorum kendimi. Kendimi yani ifade edemiyorum.

Valla kimisinininki iyiye gidiyor, kimisine bakıyorum iyi yere gitmiyor, baskılı olunca işte iyi yere gitmiyor bakıyorum. Bakıyorum baskılı olmayanların iyiye gidiyor, karmaşık. Valla ben hissetmiyorum güvende. Bu cinayetleri görüyoruz, çok üzülüyoruz kadınlarla. Artıyor da baskı, neden? Hani sevmiyor tamam ayrıl. Yani öldürmenin anlamı yok. Şöyle çok boşanıp, ayrılıp yaşayanlar çok var ama bakıyorsun bir yandan da haberleri de izlediğin zaman, böyle de çok cinayetler var. Ayrılmak istemiyor, tutkulu demek ki kıskançlar, istemiyorlar bu kocalar öldürüyorlar. Yani ben kendime güvenmiyorum bunları gördükçe ben şimdi güvenmiyorum, korkuyorum. Dışarı tek çıkamıyorum artık. Çıkıyordum bir aralar şimdi şu cinayetler çok artınca da dışarı çıkmak istemiyorum. Çıkıyorum yani akşamları dışarıya. Akşamları yazın mesela dışarı çıkayım, dondurmacıda mesela ben komşularımla arada bir giderdik burada, yazın komşularla giderdik dondurma onu bile inanır mısın? Korkarak, çekinerek yedim dondurmayı. Eşimden,

birazcık komşularımdan da destek alarak tabii bir de oğullarımdan destek alarak. Şimdi ben bir yere gideceğim zaman eşime nasıl söyleyeyim diye önce oğlanlara söylerim, siz söyleyin, benim yanımda olun, beni destekleyin, derim hani. Koymuyor çünkü. Mesela bir yazın olsun arkadaşlarla, komşularla şöyle bir çıkalım diyoruz, gezelim sıkılıyoruz artık, bir dondurma yiyelim dışarıda şöyle çevrede yani uzak bir yerde değil. Ona bile, ne işin var, niye gidiyorsun, bilmem ne. Yani ne var? Sen geziyor, tozuyor, geliyorsun eve. Ben de gideyim, sıkılıyorum, gezmek istiyorum hani akşamüstü ne olacak? Kadınız diye koymuyorlar. O baskı var. Ama diyorum ya, oğullar olduğu zaman, gitsin baba ne var, diyor. Yani herkes dışarıda, niye gitmesin? Mesela böyle derneklere gidiyordum ben, derneklerle de gezintiler oluyordu, ona bile gitmeye mesela geçen sene Bolu'ya, Abant'a gidildi onu bile izin ala, ala, alıyordum, vermiyordu. Diyordum ki, o zaman iyi. Benim büyük oğlanla küçük oğlan diyordu, baba gitsin, ne var, diyordu. Gezsin, görsün. Ha, onların sayesinde biraz gittim, bir yerleri gördüm. Dernek, dernek götürdü. Derneğe gidiyordum, kadınları görüyordum ben mesela benden yaşlı kadınlar, geziyorlar, tozuyorlar, onları görüp bakıyordum diyordum ki, ben yaşamıyormuşum yani koca baskısı, korkusu. Bırakıp gidince hani. E, onları da görünce ha ha, hihi, herkes nasıl böyle neşeli benden de kaç yaş büyükler. Diyorum ki, ben gençliğimi hiç yaşayamamışım. Şimdi de bakıyorum dernek sayesinde biraz gittim, bir yerler gördüm, açıldım hani, hoşuma da gidiyor. Gidip, değişik yerleri görmek. Onu da yani oğullarımdan sayesinde yine. Onlar beni destekliyorlar.

Gelecekte, yani ilk iş çocuklarım, iyi yerlere gelsin, okullarını işte bitirdi. İyi yerlere, iyi işler bulsun, eşleri olsun, onlara bakayım, çocuklarına bakayım. Ne bileyim, bir de diyorum böyle gitmediğim yerlere, çocuklarımı evlendirdikten sonra çünkü gidemiyorum hani bırakıp bir yere, uzak. Çocuklar evde, yapamazlar, edemezler, istediğim yere gidip kalamıyorum. Ben de diyorum onlar evlendirdikten sonra giderim, gezerim istediğim yeri. Ondan sonra torunlarıma bakarım. Hep bunların umudu. Hep böyle şeyler düşünüyorum. Yani tabi ki onları, şöyle koca baskılarıyla yaşamasınlar, korkmasınlar. Çalışanlar için de mesela ben hani kocaya biraz maddi olarak ona bağlı olduğum için, ben hani babama her zaman kızıyorum, bak şu anda bile babama kızıyorum, sinirleniyorum. Diyorum ki, beni, maddi şeyi verseydi bana o gücü. İş hani, doğru dürüst okutsaydı beni veyahut da iyi bir iş olsaydı, çalışsaydım. Hani bu yere geldim, çalışmadım. Çalışsaydım, benim kendi ekonomi gücüm olsaydı, eşime karşı hani ezilmezdim, ailesine karşı da ezilmezdim. Çocuklarımı daha iyi büyüttümdüm. Çocuklarımla kendi hayatlarımı da daha iyi şey yapardım. Yani kadınlar kendi özgürlüklerini ellerine alsınlar. Eşlerinden böyle çok korkmasınlar, onlara çok bağımlı olmasınlar. Ben oldum yani ben artık kendime maddi olarak eşime bağlandığım için. Ama şimdi şükür, yavrum çocuklarım bana maddi olarak çok destekliyorlar. O yüzden biraz o gücüm var. Ama yine de eşime yani şeyim maddi olarak, kendi gücüm olmadığı için. Ama tek hayal

ettiğim neydi? Kendi maddi durumum olsaydı hiç eşime, bazen çalışan kadınları görüyorum da kendi maddi durumları var, eşlerine hiç şey değiller. Geziyorlar, istediği yere gidiyorlar, kendi evinde bile şeyini kurabiliyor kadın, yani evinde kursun. Saygılı olsun ama kursun. Eşlerine ezilmesinler, onu söylüyorum. Hiçbir zaman ezilmesinler, eşit. Kadın erkek eşittir yani. Bu erkek diye o de, ben onu çocukluğumdan beri ben öyle gördüm. Hani ailem öyle yaşattı beni, evlendim geldim burada öyle yaşattı beni.

Ama tek istediğim, hiç öyle hissetmesinler, eşittir. Kadın erkek eşittir.